

Natuurbescherming op Texel

Adriaan J. Dijkse

Texel staat vooral bekend als een eiland rijk aan vogels. Dat komt door de aardrijkskundige ligging. Langs de noordwestkust van Europa trekken geweldige aantallen noordelijke en oostelijke vogels. De ligging langs de ondiepe Waddenzee en het grote oppervlak natuurlijke terreinen dragen ertoe bij dat veel vogels er ook neerstrijken en er langer verblijven. Texel hoeft er voor een groot deel dus nauwelijks iets aan te doen. Het is niet direct een verdienste, die vogelrijkdom. Wel staan de vele natuurgebieden garant voor een groot aantal verschillende soorten broedvogels.

Texel mag blij zijn dat er veel natuurgebieden zijn. Circa een kwart van de oppervlakte van het eiland kunnen wij hiertoe rekenen (rond 4.000 ha).

Texel mag ook blij zijn dat het tegen het eind van de vorige eeuw werd 'ontdekt' door Jac. P. Thijsse, één van Nederlands eerste en belangrijkste natuurbeschermers. Het is vooral Thijsse geweest die Staatsbosbeheer er in een vroeg stadium toe heeft bewogen natuurreservaten in te stellen (de dienst was in het begin van deze eeuw nog vooral 'een ontginningsmaatschappij') en ook in 'Natuurmonumenten' speelde hij een grote rol. Door zijn activiteiten is thans vrijwel het hele duingebied natuurreservaat, beheerd door Staatsbosbeheer en heeft de Vereniging Natuurmonumenten een flink aantal reservaten in het cultuurland van het eiland. Dit zijn doorgaans de laagste plaatsen die destijds voor de agrariërs het minst interessant zijn en voor de vogels juist het best.

Texel lijkt dus 'natuur-minded'. Maar is dat zo?

De gemeenteraad heeft zich de laatste decennia herhaaldelijk uitgesproken tegen aanwijzing van Texel als Nationaal Landschap en tegen aanwijzing van de duinen als Nationaal Park. En zo zouden wij kunnen doorgaan.

Ik kan mij indenken dat u zich een dergelijke houding van Texels gemeentebestuur nauwelijks kunt voorstellen. Als wij echter de algemene beschouwingen van de verschillende raadsfracties op het eiland, die in oktober 1993 naar aanleiding van de begrotingsvergadering, werden gehouden, doornemen, wordt het ook u duidelijk.

In deze beschouwing heb ik gezocht naar de woorden 'vogels' en 'natuur'. Tot mijn spijt moet ik constateren dat het woord 'vogels' in geen enkele beschouwing voorkomt. Toch zijn er op Texel nog wel wat (beschermings)problemen, bijvoorbeeld met betrekking tot plezierjacht en de enorme achteruitgang van de weidevogels.

Het woord 'natuur' duikt af en toe op, vooral bij de PvdA, maar zoals wij straks zien, in een redelijk negatief verband. Het woord 'milieu' wordt

meer genoemd, maar vaak in een negatieve context!

Ik behandel de beschouwingen in de volgorde zoals ze in de gemeentelijke stukken worden gepresenteerd.

Texels Belang

Deze fractie kan zich geheel vinden in de woorden: *'het milieubeleid wordt ons door de strot geduwd'*. Men vindt dat de Texelse boeren, *'worden geteisterd door de zogenaamde zuurgevoelige gebieden'* (iets dat wetenschappelijke allerm minst bewezen is) (taal- en stijlfouten gewoon overgenomen). Verder fulmineert deze partij tegen de (natuur- en milieuregelgeving door) de overheid: *'Daar is inmiddels de Provincie bijgekomen als onbetrouwbare (tweede fase Relatienotagebieden) en bemoeizieke (onder andere artikel 19 procedures) grote broer'*.

Ook leuk doet de volgende mededeling het: *'Na een grondige afweging lijkt ons een eventuele aansluiting bij provincie Friesland uit agrarisch en recreatief gezichtspunt wenselijker dan verder te moeten als reservaat van Haarlem'*.

Texels noordpunt.
Foto: Sytse Dijkse.

Zoals voor alle bijdragen in 'Het Vogeljaar' geldt, draagt de auteur de verantwoordelijkheid voor de inhoud van zijn artikel. Hoewel 'Het Vogeljaar' door geheel Nederland en tot ver daarbuiten wordt gelezen en veel punten in dit artikel in het overig deel van ons land niet van toepassing zijn, heeft de redactie toch gemeend deze bijdrage over ons vogeleiland Texel te plaatsen.

Ook in andere delen van ons land zullen er waarschijnlijk maar weinig politieke partijen zijn die zich 'sterk maken' voor nestbeschermers of zich tegen jacht op water- en trekvogels keren.

Vanzelfsprekend wil de redactie geen politieke adviezen geven, maar wij roepen u wel op zelf eens kritisch te kijken naar de programma's van de afdelingen van politieke partijen in uw eigen omgeving.

Redactie.

CDA

Het valt op dat deze partij (die ook niets over de natuur, laat staan de vogels, zegt) met betrekking tot uitspraken over de Relatienota voorzichtig en genuanceerd is. Dat moet natuurlijk ook wel met een Landbouwvoorlichter in de gelederen, die natuurlijk ook heel goed weet dat er nog bijzonder veel in deze bedrijfstak gaat veranderen.

'De provincie heeft de tweede fase Relatienota anders ingevuld dan de gemeenschap Texel. Hoe denkt het college Gedeputeerde Staten op een andere meer realistische gedachte te krijgen?' vraagt de fractie heel beleefd.

Verder merkt zij op: *'Er begint ook toenemende belangstelling te bestaan voor de zogenaamde 'natuurproductie': het afsluiten van beheersovereenkomsten in de Relatienota. In de tweede Relatienota hadden wij ook meer beheersgebieden moeten hebben dan de provincie nu voorstelt'.* Daarom vindt het CDA dat *'alsnog bij de Provincie actie moet worden ondernomen om hier verbetering in te brengen'.*

Misschien kan ik ter geruststelling daaraan toevoegen dat bij de officiële vaststelling van de globale begrenzing door de provincie expliciet wordt gezegd dat over de verhouding beheers- en reservaatgronden nog is te praten. Dat moet dan niet alleen door B. en W. gebeuren, die geen partij zijn, maar door een aantal 'belanghebbenden' in een commissie die de definitieve grenzen moet gaan vaststellen.

PvdA

Bij de PvdA vinden wij misschien nog wel het meest over de natuur, maar of wij er altijd blij mee moeten zijn? In de eerste plaats hoopt de partij dat de landbouwsector *'ook met constructieve oplossingen, zowel voor de eigen sector als ten behoeve van natuur, milieu en landschap'* komt.

Dan wordt medegedeeld: *'Van onze kant zullen wij ons inspanningen blijven getroosten om de relatie landbouw/overheid, waar het gaat om het uitvoeren van regels of bepalingen, zo soepel*

mogelijk te laten verlopen'. Dat klinkt goed denk je dan, de PvdA kijkt naar de toekomst, maar de volgende zin is: *'onze instemming met het protest (dat overigens raadsbreed wordt onderschreven) tegen het relatienotabeleid van de Provincie is daarvan een voorbeeld'.* De PvdA geeft wel een heel vreemde vertaling aan het soepel laten verlopen van uitvoering van regelgeving. Het ontnemt goedwillende ondernemers mogelijkheden tot kleinschalig en extensief boeren en doet mee met de lieden die zich aan koud water branden en goedkoop stemmen proberen te halen door zich lekker af te zetten tegen hogere overheden.

Positief komt de melding over dat de nevenschikking van belangen in het streekplan van landbouw enerzijds en natuur, landschap en milieu anderzijds, wordt onderschreven.

Maar even daarna ondersteunt de partij van harte de (mijns inziens ongenueanceerde) Horsactie zonder daarvoor één argument te noemen.

Dan spreekt de PvdA zich weer uit voor een aanwijzing van het hele duingebied inclusief De Hors tot Nationaal Park. 'Goed', denk je meteen als natuurliefhebber en beschermer. Echter de partij wil dat niet omdat daarmee een betere bescherming ook op lange termijn zou zijn gewaarborgd, maar alleen omdat dan de gemeente ten minste overlegpartner blijft bij de inrichting en het beheer van het gebied! *'Aan rigide algemene regelgeving, voortkomende uit bepalingen van de Natuurbeschermingswet hebben wij geen enkele behoefte'*, schrijft de fractie. Verbazingwekkend! De fractie weet dus duidelijk niet wat die regelgeving inhoudt en probeert hier mijns inziens dus weer met populaire kreten in de kiezersgunst te komen!

Ten slotte pleit de partij voor een passende manifestatie ter ere van de 50ste sterfdag van Jac. P. Thijsse in 1995. Op zich zou daar natuurlijk helemaal niets tegen zijn, maar het lijkt op z'n minst verdacht dat de gemeente Texel die zo ongeveer alles afwijst wat met natuur- en milieubescherming te maken heeft, Thijsse gaat eren! Dat is zoiets als de Mohammedanen die oproepen tot de herdenking van de sterfdag van Christus.

Groen Links

Groen Links doet natuurlijk vooral veel milieu in z'n programma, dat is deze partij wel aan z'n naam verplicht. Toch missen wij ook hier het een en ander wat betreft natuur en landschap.

Ten aanzien van de landbouw heeft ze een standpunt dat bij natuur- en milieubeschermers past: *'Groen Links kiest voor een vorm van landbouw die de draagkracht van het milieu niet te boven gaat'.* Een mooie zin natuurlijk waar je je niet direct een buil aan kan vallen, maar daarna wordt ook enige uitwerking aan een en ander gegeven.

Echter ook Groen Links *'heeft zich geen voorstander getoond van het Relatienotagebied'.* Een duidelijke motivatie voor deze stellingname wordt hier niet meer gegeven en de zin die op deze mededeling volgt, ontkracht de stelling eerder dan hij die onderbouwt: *'Het wordt als niet effectief ervaren om hier en daar een plukje*

grond aan te wijzen om de natuur een kansje te bieden'. In de Relatienota zijn nu juist de plannen voor de Ecologische Hoofdstructuur geïntegreerd en dat betekent dat wordt gewerkt naar grotere aaneengesloten gebieden met verbindingzones.

VVD

Deze partij staat populair gezegd, natuurlijk bekend als een club van ondernemers, maar de Texelse afdeling maakt het wel bont. Natuur- en milieuproblemen zijn er niet, alleen de economie is heilig. Regelgeving in Wadden- en Noordzee is niet nodig en bedreigend voor de visserij. *'Garnalen- en kokkelvisserij zijn typisch takken die in de Waddenzee thuishoren'*, schrijft de fractie die meent dat dit *'kleinschalige gebruik'* waaronder zij dit rangschikt, geen schade aan de overige waarden doet. *'Er vinden geen onverantwoorde excessen plaats die de natuur in gevaar brengen'* (het is misschien wat flauw aan de lezers te vragen of ze wel eens hebben gehoord van verantwoorde excessen). Meer terzake: zou

Zilvermeeuw als afvalruimer: óók op Texel is het milieu veranderd.

Foto: Adriaan J. Dijkse.

deze partij niets hebben gelezen over dode Eiders? Er heeft zich de laatste jaren een ecologische ramp in de Waddenzee voltrokken! *'De landbouw wordt getroffen door zowel planologische als milieutechnische voorschriften'*, schrijft de VVD verder en die worden volgens de partij veel te snel en te streng uitgevoerd. Het staat er niet maar ze doet voorkomen of de problemen in de landbouw alleen daaruit voortkomen.

Dat de tot nu toe gevolgde (inter)nationale landbouwpolitiek (waar de VVD af en toe flink aan heeft bijgedragen), daarvoor veel meer verantwoordelijk is, wordt kennelijk vergeten.

'Er treedt op Texel geen verzuring op' weet de partij ook nog te melden! Zou de vergrassing in de duinen en de slechte kwaliteit van het bos, dan 'vanzelf' gaan? Er staat nog net niet in dat dat door wanbeheer van Staatsbosbeheer komt. Uit een speciaal onderzoek op het eiland bleek overigens ook dat er wel degelijk sprake is van een flinke verzuring.

Natuurlijk moet ook het provinciaal bestuur er nog even van langs krijgen: De VVD fractie vindt *'de handelwijze van de Provincie, zoals deze plaatsvond bij de uitwerking van de relatienota problematiek onverteerbaar en verwerpelijk'*. Misschien zou de fractie eerst nog eens even

kunnen nagaan in hoeverre de gemeente eigenlijk wettelijk inspraak heeft bij de invoering van de nota? Daarnaast lijkt het niet zo verstandig zulke oorlogszuchtige taal te spreken. Wij weten immers dat Texels B. en W. november 1992 per fax al de beslissing van Gedeputeerde Staten) binnenkreeg omtrent de globale begrenzing. Echter, dat werd (om politieke redenen?) stilgehouden en in februari-maart beweerde de VVD-wethouder nog steeds *'in onderhandeling'* te zijn met de Provincie. Is dat soms niet 'onverteerbaar en verwerpelijk'?

In een aan de algemene beschouwing gekoppeld afschrift van de VVD-reactie met betrekking tot het conceptstreekplan worden ten slotte natuurlijk ook de bodembeschermingsgebieden afgewezen en de natuurbeschermingsgebieden. De fractievoorzitter meent dat gebieden zoals De Hors en Noorderhaaks voldoende zijn beschermd omdat ze van de overheid zijn (dus niet van de Texelaars zoals velen ons proberen te doen geloven) en besluit met een aperte onjuistheid: *'Op basis van de aanwijzing van het gebied in het kader van de natuurbescherming mag de gewone burger hier echter niet meer komen, hetgeen een onacceptabel beleid is, danwel wordt'*. In welke wereld en welke tijd leeft de VVD-fractie eigenlijk? Het Texels beleid lijkt toch niet overal te sporen met het landelijk VVD-beleid. Is deze stellingname soms nodig om te concurreren tegen Texels Belang?

Van Asselt en Jansen

Deze twee 'onafhankelijken' voegen weinig toe. Angst voor natuur en milieueisen (Van Asselt) en een pleidooi voor extensieve of intensieve milieuschone teelten waar alle bestaande cultuurgroed voor nodig is (Jansen) bieden weinig kansen voor natuurherstel.

Al met al lijkt er zo niet veel te deugen. Voor een groot deel echter kiest de Texelse gemeenteraad vrijwel nergens voor natuur en milieu, om over het landschap maar te zwijgen.

Een schoon milieu en veel natuur geven een meerwaarde die ver uitgaat boven het tijdelijk gewin van het uitstellen van een aantal regels waardoor Texel steeds verder op de rest van Nederland gaat lijken.

Wij hopen dat deze winter door de partijen nog een berg werk wordt verzet en dat de verkiezingsprogramma's op een aantal natuur- en milieupunten genuanceerder worden en op feiten zullen zijn gebaseerd. Het wordt tijd 'kretologie' te vervangen voor afgewogen standpunten. Natuur- en milieubeschermers op het eiland staan (en stonden!) klaar om daarbij gegevens te verschaffen, te adviseren of in ieder geval om een dialoog aan te gaan. Want in feite moet men op het eiland, met als basis de nationale wetgeving en richtlijnen, ook wat natuur- en milieu betreft, toch best een heleboel zelf in goed overleg kunnen regelen?

(Dit is een bewerking van een artikel dat eerder verscheen in 'De Skor', het tijdschrift van de Vogelwerkgroep Texel).

■ Adriaan J. Dijkse, 'De Ruige Hoek', Rommelpot 7, 1797 RN Den Hoorn, Texel, 02220 - 19 231.